

Hörnstenen

Teologiska institutet i Finland

6/2007





Stallets folk

*Ej upplysta gårdar ej hus och palats
kan bjuda Maria och Josef en plats.
Hos djuren i stallet de reder en säng
av gräset som vuxit på Betlehems äng.*

*Och hon födde sin förstfödde son och lina-
de honom och lade honom i en krubba, efter-
som de inte fick plats i härbärgen. Luk. 2:7*

Det fanns inte rum för dem. Så heter det om världens mest kända bostadslösa familj i den gamla bibelöversättningens kända ord. "Eftersom de inte fick plats" översätter Svenska Folkbibeln.

Maria och Josef hade kommit till sina släktingar och vänner, men ingen kunde – eller ville – ta emot dem. Texten är så kortfattad att man inte kan dra för långtgående slutsatser, men eftersom det utryckligen sägs kan man anta att Josef hade försökt finna en lösning, men att han till slut måste ge upp och acceptera att inte ens Marias långt framskridna graviditet var ett giltigt skäl. Om den de facto var ett hinder vet vi inte. Otänkbart är det inte, det kan ju bli besvärligt med förlossningar och barnskrik. Åtminstone kan man instämna i Eva Norberg Hagbergs fantastiska översättning av *Away in a manger* när hon konstaterar att "Maria var trött". Så måste det ha varit.

Det fanns inte rum för dem. Vilken än orsaken var, slutade det hela med att

Jesus föddes i ett stall. Stallet var kanske en grotta, där djur och redskap fick samsas om utrymmet. Egentligen står det ingenting om djuren i julevangeliet. Men det står om stallet. Det grekiska ordet för "krubba" kan också betyda "stall", och orden "eftersom de inte fick plats" visar att Maria och Josef fick finna en minst sagt extraordinär lösning.

Det fanns inte rum för dem. Julevangeliets tema fortsatte när Herodes började förfölja Jesus, innan han hade sagt ett enda ord, eller gjort någonting som skulle ha kunnat förklara det besinningslösa hat som mordandet de små pojkarna i Betlehem vittnar om. Inte rum för dem i härbärgen, husen, inte i Betlehem, inte i landet, den bostadslösa familjen blev också världens mest kända flyktingar. Flyktingar, som återinvandrade när Herodes hade dött.

Det fanns inte rum för dem. Det blev ett tema som (för)följde Jesus också under hans offentliga framträdanden. Jesu motståndare gillrade ständigt fallor för Jesus, och många gånger såg det ut som om de skulle lyckas. Men varje gång lyckades Jesus komma undan, tills Guds tid hade kommit och Jesus greps.

Det fanns inte rum för dem. Det gällde inte bara härbärgen, staden, landet, utan världen, livet. Man måste göra sig av med Jesus. Han måste dö. Och när man beslöt

att döda honom visste man inte att också detta skulle tjäna Guds syften!

Det fanns inte rum för dem – det är också bilden av kristenheten i en värld som har vänt Gud ryggen. Jesus sade ”i världen får ni lida, men var vid gott mod. Jag har övervunnit världen.” Allt tydligare ser vi den motsättning mellan den Helige Andes folk och tidsandan. Kristna värderingar, rätten att vara kristen och handla kristet beskärs allt mera. Man skall inte ta ställning. Man skall vara neutral, heter det. I själva verket är man ju inte det när man säger så. Ännu har vi definitivt inte sett slutet på detta.

Det fanns inte rum för dem. Orden har under det senaste året fått ny aktualitet för mig. Jag har sett hur vänner råkat illa ut, hur den ena efter den andra har förklarats vara *persona non grata* i en kyrka, som i tiden har kallat dem till prästämbetet. Och det gäller inte bara präster!

Nu skall man vara försiktig och inte som förriga gubben säga att ”Gud låter det regna både över onda och över oss”. Risken för att driva ut andra, eller att avskilja sig i orätt mening, finns för alla.

Det fanns inte rum för dem. Detta år och inför denna jul har jag blivit tröstad av tanken att det just var de om vilka det hette ”det

fanns inte rum för dem” som var föremål för allt gott. Herdarna besökte dem och de fick se Guds trofasthet. De fick se ”ordet som hade skett” som Lukas beskriver det. Bibelns löften hade uppfyllts. De vise männen från österns länder kom till dem. Gåvorna, guld, rökelse och myrra, bars till stallet, inte till palatsen. Stjärnan ledde de vise männen till stallet, och där stannade den, skriver Matteus.

De, som inte rymdes, fick allt. Varför? Därför att Hemligheten fanns mitt ibland dem. Tecknet, som profeten Jesaja hade profeterat om 700 år före Kristus, var inte krubban, utan Barnet, det nyfödda barnet som låg i krubban. Matteus betonar att ”stjärnan som de hade sett gå upp gick nu före dem, tills den stannade över den plats där barnet var.”

Slutsatsen, vilken blir då den?

Inte denna: vi hör Jesus till, andra inte! Över den attityden vilar Guds dom.

Slutsatsen blir: det folk som följer Jesus, har alltid en framtid, också när dörrar stängs, som för stallets folk den första julen.

Välsignade folk, *stallets folk*.

Henrik Perret

”Så annorlunda.” Så har man sagt om undervisningen i STI.

Vi försöker inte konkurrera med allt det fina som de teologiska fakulteterna kan ge studerandena. Vi prutar inte på de vetenskapliga kraven, vi vill flitigt studera och forska i texter, undersöka och finna svar. Vi söker inte konflikter i teologiska frågor.

Vår målsättning är en annan.

De bibliska författarna lär att de heliga skrifterna undervisar om Kristus. STI vill verka för en Kristus-centrerad teologi. Utan kyrkfolkets förböner och regelbundna stöd har vi inte möjlighet att tjäna vår kära kyrka.

Vill inte Du vara med och hjälpa oss i denna viktiga målsättning? Kanske en liten gåva varje månad? Eller en litet större? I jubelårets tecken. Tack för ditt värdefulla stöd.

Konto: Sampo 800011-564245

20 år för bekännelsestroget teologi

När Teologiska institutet i Finland grundades kyrkan i slutet av 1980-talet mitt under den pågående bibeldebatten i kyrkan, var inte avsikten att enbart föra kritik. Reaktiviteten räcker inte som programförklaring. Det är nödvändigt med egen aktivitet, med ett eget teologiskt program. Detta har varit utgångsläget hela tiden. Bibeln är förkunnelsens centrum, och Kristus är Bibelns centrum.

Under de första åren återkom man ofta till detta slagord: "Dålig teologi kan bara övervinnas med bättre teologi." Man kan förstå satsen fel, som ett slags övermod, men det var inte avsikten. Avsikten gällde verksamheten. I debatten sade ofta att de väckelsekristna inte hade något egentligt svar på den teologiska radikalismen. STI grundades för att svara mot detta behov.

Inför Bibeln

Det är lätt att förstå varför bibelforskningen var institutets tyngdpunkt under de första tiderna. Den teologiska debatten hade pågått i decennier och den gällde just Bibeln och biblisk teologi. Därför blev arkeologin och bibelteologin just hörnstenar i STI:s program.

Intresset för arkeologi hör naturligtvis samman med Eero Junkkaala. Han ledde ett gemensamt projekt för STI och det israeliska antikvitetsverket (IAA), som gällde utgrävningar i Emmaus, tillsammans med Mikko Louhivuori. Under ett drygt decennium fick teologie studerande utbildning till att delta i officiella arkeologiska utgrävningar.

I Finland utbildade Junkkaala studerandena i Israels historiska geografi. Detta resulterade i den finska boken Raamatun

maa (Bibelns land), som utkom år 1993 och utgavs tillsammans med Mikko Louhivuori. Boken Huvuddragen i Israels historia (1999) kompletterade utbildningen i den gammaltestamentliga undervisningen. Junkkaala disputerade för doktorsgraden i gammaltestamentlig arkeologi år 2006.

Teologiskt program

Efter att STI hade grundats beslöts att STI:s program skulle vara att ge utbildning i bibelteologi. Förebilden utgjordes av den s.k. Tübingenskolans religionshistoriska skola, vars tyngdpunkter utgjordes av studier av GT:s och NT:s inbördes förhållande och den judiska teologiska forskningen (Qumran, apokryferna osv.).

De första resultaten av denna forskning publicerades i *Iustitia* nr 4 (Sovitus, 1994). Där publicerades artiklar av forskare från såväl Tübingen som från Finland. En fortsättning utgjordes av undertecknads bok *Inledning till nytestamentlig teologi* (Johdatus Uuden testamentin teologiaan) som utgavs året därpå. Artikelsamlingen *Paulus och lagen* innehöll bidrag av många som undervisat i STI och utgjorde ställningstaganden till den aktuella Paulus-forskningen. År 1996 utkom min bok i hermeneutik om olika tolkningsfrågor (*Uuden testamentin hermeneutiikka*).

Genom min egen forskning har bidrag till bibelforskningen kunnat förverkligas. Frälsningsläran behandlas i *Theodicy and Predestination in Pauline Soteriology* och utgavs tillsammans med Mohr och Siebeck i Tübingen (1998). Några år senare utkom boken *Messiah and the Throne* (2001). Festskriften till Aapeli Saarisalo kompletterade STI:s internationella insats (1998).

Undervisning

Det teologiska arbetet och forskningen konkretiseras föreläsningsverksamheten. STI är främst en organisation för studerande och institutet verkar bland teologie studerande. Varje vecka hålls föreläsningar för dem och också biblioteket tar främst hänsyn till teologiestuderandes behov, även om också andra har tillgång till biblioteket.

Avsikten med föreläsningarna är att erbjuda en kallelsemedveten och bekännelsestrogen undervisning. Den teologiska kompetensen försöker vi hålla hög. Gästföreläsningarna hålls av teologiskt högt utbildade personer. Under åren har undervisningen behandlat exegetik, dogmatik, missiologi, kyrkohistoria och olika former av praktisk teologi. Till det sistnämnda hör själavård och homiletik.

Aktuella frågor

I institutet har vi också försökt ta upp aktuella frågor. Olika arbetsgrupper har arbetat med aktuella ämnen, t.ex. den nya finska bibelöversättningen (1992). Storuppmärksamhet ägnades också den gemensamma deklarationen om rättfärdiggörelsen, som

STI tog ställning till genom att publicera ett uttalande år 1995. Den karismatiska rörelsen behandlades i skriften Guds Ande finns i Guds Ord (Jumalan Henki on Jumalan Sanassa 1996).

Ett enskilt exempel kan också nämnas, nämligen en kommunique inför den anglikanske biskopen John Spongs besök. Biskop Spong hade kallats till de finska kyrkodagarna och är känd som en representant för den s.k. Gud är död-teologin. STI organiserade ett gemensamt ställningstagande genom vilket man ville fästa uppmärksamhet vid det faktum att den radikala "anti-teologin" får fotfäste i Finland genom Spongs besök.

Dessa exempel påminner om att den kritik som STI framför alltid skall gälla den teologiska kärnan. Bibelfrågan handlar om den teologiska frågan vad som är kristendomens budskap. När man försöker beskära Kristi gudom och frälsningslärans giltighet och driver ut detta ur trons centrum, innebär det att den teologiska radikalismen angriper den kristna kyrkan stora trosinnehåll. Därför finns en fortsatt beställning på det program som institutet vill driva, mitt ibland den splittrade universitetsteologin och den sekulariserade kyrkan.

Timo Eskola



Eero Junkkaalas föreläsningar år 1998



Norra Järnvägsgatan år 1990



Resa till England år 1991

Bibeln min passion

Teologie doktor Timo Laato berättar att han sysslar med tre arbeten. I Finland är han präst inom den västfinska bedjarrörelsen (Länsi-Suomen Rukoilevaisten Yhdistys). Under tiden september – maj reser Timo en gång i månaden till Göteborg, där han under en vecka i taget undervisar i NT:s exegetik i Församlingsfakulteten. Han undervisar också i pastoralteologi i Lutherstiftelsen i Göteborg.

”Jag har inte önskat höra till bara en fålla. Jag har bestämda gränser, Bibeln och den lutherska bekännelsen, inom dessa kan jag röra mig och ha samarbeta.”

”I den meningen är STI en alldeles lysande förenande länk mellan olika rörelser. Jag anser också att STI:s grunddokument har varit till stor välsignelse och utgör en god grund för samarbetet mellan de olika väckelserörelserna. Dess betydelse begränsar sig inte till tiden för grundandet av STI, den kan fortfarande utgöra grunden för samarbetet mellan olika rörelser.”

Timo har varit med i arbetet redan i 20 år och är sedan 1996 medlem av styrelsen för STI.

Inspirerad av skriftsskolan

Skriftsskolan kom att bli avgörande för Timo. Där blev trosfrågorna verkligen aktuella. Efter skriftsskolan bekantade han sig

med Luthers Stora Galaterbrevskomentaren, och läste den hela två gånger. Han fördjupade sig också i Piepers dogmatik och i de lutherska bekännelseskriifterna, så intensivt läste han dessa böcker att medelvitetsordet i skolan sjönk från 9,6 till 8,2!

”Jag skulle egentligen ha blivit jurist. Men efter detta blev det klart för mig att det är teolog jag skall bli. Om jag skulle få välja på nytt, skulle jag välja teologi, för teologin är min passion fortfarande,” säger Timo entusiastiskt. Han säger att han till sin natur är en människa som vill ta reda på saker och ting. Han trivdes i Åbo Akademis föreläsningssal till sent på kvällen. I samma föreläsningssal träffade han också sin blivande fru. ”Vi var ofta sist på plats”.

Bibelforskning som arbete och hobby

Att forska i Bibeln är både Timos yrke och hobby.

”Jag håller på med ett arbete om den bibliska pastoralteologin, men också Paulusforskningen står fortfarande mitt hjärta nära. Jag har i tiden skrivit min avhandling därom i Tyskland.”

”Bibeln får inte bara vara et studieobjekt, det är också det avgörande instrumentet när det gäller mitt gudsförhållande. Kristus är Skriftens uppfyllelse och genom den bestäms också mitt gudsförhållande”,



Bild: Vesa Ruohonen

säger Timo.

”Jag försöker läsa Bibeln så att jag engång per år läser igenom Bibeln på grundspråken, NT på grekiska och GT på hebreiska.”

”Romarbrevet har blivit en av de käraste och viktigaste bibelbäckerna. Jag är också mycket intresserad av Bergspredikan. Speciellt intresserad är jag av frågan varför Dietrich Bonhoeffer säger att han först genom att läsa Bergspredikan blev omvänd. Han var ju en uppskattad teolog och ledare för en bekännelserörelse! I Bergspredikan måste det finnas någon speciell hemlighet angående Guds rike”, säger Timo.

Familjeliv och drömmar

Timo bor med sin familj i en bondgård i Nakkila. Två av de fem barnen har redan flyttat hemifrån, och Timo säger att han med en viss oro väntar på den dag då det

sista barnet lämnar hemmet.

”Under fritiden är det fint att vara med familjen, spela innebandy och annat. På landet finns det alltid något att göra och barnen är ivriga att vara med. Under tre år har jag försökt göra bättring och sköta min kondition. Jag går på länk, och simmar.”

Angående framtiden säger Timo: ”För egen del hoppas jag att få lära känna Bibeln bättre och att dess levande budskap om kärleken skulle synas i mig och mina attityder. För mina barn hoppas jag att de skulle få leva i tron och skulle finna troende livskamrater. Jag hoppas också att kyrkans teologer skulle få handla i överensstämmelse med sitt samvete och att kyrkan skulle få en självkänsla att handla så som en kyrka bör handla.”

Mariliina Metsävirta

**Därför skall Herren själv
ge er ett tecken:
Se, jungfrun skall bli havande
och föda en son och
hon skall ge honom
namnet Immanuel.
Jes. 7:14**

*Fridfull Julhelg och
ett Välsignat Nytt År!*



TEOLOGISKA INSTITUTET I FINLAND

Adressen

Kajsaniemigatan 13 A 4. vån.
00100 Helsingfors

Telefon

09 668 9550

Fax

09 6689 5555

E-post

sti@teolinst.fi

förnamn.efternamn@teolinst.fi

Hemsida

www.teolinst.fi

Bankförbindelse

Sampo 800011-564245

Annställda

generalsekr. Henrik Perret (gsm 0500 542 542)
forskare Timo Eskola (hem 019 722 702)
sekreterare Kirsi Sell (hem 09 505 1796)

Öppet

vardagar kl. 9–19

Tryckeri

Kirjapaino Hermes Oy

Pärmbilder

Hilpi Jenu

Teologiskt forsknings- och skolningscentrum.
Församlingsbesök, lektioner, bibliotek och
läsesal.

Finansierat av frivilliga bidrag. Medlemsavgift
för understödade medlemmar: 35 €/år (stude-
rande 10 €, kollektiv 100 €). Bockåvor, under-
stöd och testamenten mottas med tacksamhet.
Publicerar den teologiska tidskriften *Iustitia*.
Informationsbladet *Hörnstenen (Kulmakivi)*
sänds till understödade medlemmar.

Styrelsens ordförande

verksamhetsledare Lasse Nikkarikoski

Medlemsorganisationer

Missionsföreningen Såningsmannen
Länsi-Suomen Rukoilevaisten Yhdistys
(Bedjarrörelsen i Västra Finland)
Finlands ev.luth. Student- och Skolungdoms-
mission
Radiomissionsorganisationen Budbärarna
Finlands ev.luth. Folkmission
Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys
Finska Bibelinstitutet
Svenska Lutherska Evangelieföreningen i Finland